

Шевченко Людмила Степанівна
доктор економічних наук, професор,
завідувачка кафедри економічної теорії
Національного юридичного університету
імені Ярослава Мудрого
ORCID 0000-0002-4567-0310

ЦИФРОВІЗАЦІЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ У СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ ХАРКІВСЬКОГО РЕГІОНУ

Автор обґрунтовує необхідність використання цифрових інструментів в університетському навчальному процесі, переходу до нових, цифрових моделей навчання. Стаття містить узагальнення зарубіжного досвіду формування цифрового університету.

Ключові слова: вища освіта, університет, цифрова економіка, цифрова компетентність.

The author substantiates the necessity of using digital tools in the university educational process, the transition to new, digital models of learning. The article summarizes the overseas experience of forming a digital university.

Keywords: higher education, university, digital economy, digital competence.

Харківська область посідає друге місце серед регіонів України за кількістю ЗВО та студентів. За даними звіту Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти за 2019 рік, у Харківській області налічуються 59 ЗВО та один відокремлений підрозділ; 19 ЗВО Харківщини мають статус національних. Однак область значно поступається Київській області. Розробляючи стратегію розвитку Харківського регіону, цей факт потрібно обов'язково взяти до уваги та запропонувати актуальні напрями розвитку вищої освіти. Одним із них, на мій погляд, є цифровізація вищої освіти.

Відповідно до «Освіта. Стратегія України 2030» університети мають перейти не тільки до цифрових інструментів у традиційному навчальному процесі, а й до повністю нових цифрових моделей навчання; розробити програми цифрової трансформації для забез-

печення конкурентоспроможності освітньої, науково-дослідної та господарської діяльності на національному та світовому рівнях [1]. Чому це потрібно робити негайно?

По-перше, «цифрову» грамотність («цифрову» компетентність) ЄС визнав однією з 8 ключових компетенцій для повноцінного життя та діяльності. Проте, як показали результати першого всеукраїнського дослідження цифрової грамотності українців (грудень 2019), 53% населення України знаходяться нижче позначки «базовий рівень». При цьому 37,9% українців віком 18-70 років мають цифрові навички на рівні нижче базового, а 15,1% узагалі не володіють ними. Однак лише 47% українців віком 18-70 років вважають, що навчання цифровим навичкам для них актуальне. Переважно, це молодь [2].

По-друге, до цифровізації університети підштовхують нові форми університетської інтеграції. Серед них: а) віртуальні університети (консорціуми, асоціації), які означають об'єднання ресурсів ЗВО, розташованих у різних регіонах (країнах) з метою спільної реалізації окремих освітніх програм, насамперед у нових технологічних середовищах; б) мережеві університети. У формуванні останніх беруть участь організації різних секторів науки, освіти, бізнесу тощо: університети, державні наукові організації, малі наукоємні фірми, великий бізнес, місцеві органи влади. Мережева організація університету дозволяє побудувати ланцюжок «школа – університет – споживач».

По-третє, завдяки цифровізації пришивидшується створення інноваційних мереж за участі ЗВО, наукової кооперації між ЗВО різних країн, особливо у сфері досліджень і розробок [3]. Набувають розвитку:

– науково-виробничі мережі, створювані відповідно до науково-технологічної політики транснаціональних корпорацій. ТНК намагаються контролювати створення нових технологій, експериментальні розробки й надання інжинірингових послуг, виробництво і збут наукоємних продуктів;

– науково-освітні мережі на базі університетів, які взаємодіють з іншими навчальними закладами у рамках регіональних чи міжнародних зв'язків і мають державний або приватний статус. Реформування ЗВО на принципах мережевої науково-дослідницької орга-

нізації приводить до виникнення «віртуальних університетів», або «невидимих коледжів»;

– освітньо-бізнесові мережі на базі провідних університетів та інноваційних компаній в межах перспективних напрямів досліджень. Можливі розбіжності між науковою, освітньою та виробничою діяльністю коригує держава.

По-четверте, цифровізація університетів посилює їхні конкурентні переваги на ринках освітніх послуг. Наприклад, в Україні юристів готують не тільки юридичні ЗВО, а й класичні та технічні університети, які мають широкі можливості цифровізації і цим стають набагато привабливішими для абітурієнтів. Більш того, освітній процес глобалізується, і конкурувати вже приходиться з університетами Польщі, Чехії, Німеччини та інших країн з освітніми системами нового покоління, у тому числі й здобутками цифрової економіки.

Узагальнення світового досвіду вказує на те, що цифровізація вищої освіти повинна включати [4]:

1. Цифровізацію внутрішніх процесів/сервісів університету:

– створення базових інформаційних сервісів, які використовуються у навчальному процесі (відеоекрани для навчальних занять, хмарні технології для зберігання та обміну даними тощо);

– створення цифрової бібліотеки (забезпечує доступ студента або викладача до наукової літератури з будь-яких пристроїв, незалежно від місця знаходження і часу доби) з інструментами наукометричного оцінювання показників наукової роботи та публікаційної активності викладачів і співробітників університету;

– цифровізацію процесів управління дослідницькими проектами, закупівлями, взаємодією з абітурієнтами та студентами тощо;

– створення цифрових кампусів (досвід США, європейських країн).

2. Створення системи цифрового маркетингу, яка б забезпечувала: організацію взаємодії Університету з абітурієнтами та їхніми батьками, випускниками і роботодавцями; постійний моніторинг репутації університету та формування позитивного іміджу вузу; стимулювання створення нових цифрових спільнот та інновацій на всіх етапах освітнього циклу та ін.

3. Створення системи цифрової взаємодії з абітурієнтами та студентами:

– використання цифрових технологій для інформування абітурієнтів із різних питань освітнього процесу, що важливо як для вітчизняних вступників, так і для потенційних закордонних абітурієнтів;

– використання аналітики для виявлення результатів навчання студентів та їх рейтингування;

– створення системи зворотного зв'язку зі студентами, вивчення їх думок та пропозицій, оцінювання викладачів, якості навчального плану, необхідності тих чи інших освітньо-професійних програм тощо.

Для реалізації таких завдань у закордонних університетах відкриваються департаменти цифрових технологій і вводиться посада директора з цифрових технологій (Chief Digital Officer – CDO). Досвід дуже важливий, заслуговує на вивчення і поширення в Україні.

ЛІТЕРАТУРА

1. Освіта. Стратегія України 2030. URL: <https://www.slideshare.net/UIFuture/2030-148758034?fbclid=IwAR3OwyONfn01N18qksqA1lQZUVIFVH-Mede9wEfXmdIoT-p994WzjZ8MKnVQ>.

2. Іонан В. Серіали і бібліотеки-хаби. Як Мінцифри буде розвивати цифрові навички українців. URL: <https://nv.ua/ukr/biz/experts/mincifri-i-cifrova-gramotnist-ukrajinciv-nayblizhchi-kroki-ministerstva-50069253.html?fbclid=IwAR24-mxVFuDHw8tWfYtYQawfZPgCIhsArqwhXwj0Y4-7dNmV51F5px6Ghrg>.

3. Бублик С. Г. Концептуальні підходи до формування інноваційної моделі державного управління науково-технологічною діяльністю. URL: <http://academy.gov.ua/ej/ej13/txts/Bublik.pdf>.

4. Сидоров Г. Цифровий університет: применение цифровых технологий в современных образовательных учреждениях. URL: <https://www.itweek.ru/digitalization/article/detail.php?ID=192831>.

REFERENCES

1. Osvita. Stratehiia Ukrainy 2030. URL: <https://www.slideshare.net/UIFuture/2030-148758034?fbclid=IwAR3OwyONfn01N18qksqA1lQZUVIFVHMede9wEfXmdIoT-p994WzjZ8MKnVQ> [In Ukrainian].

2. Ionan V. Serialy i biblioteki-khaby. Yak Mintsyfry bude rozvyvaty tsyfrovi navychky ukrainsiv. URL: <https://nv.ua/ukr/biz/experts/mincifri-i-cifrova-gramotnist-ukrajinciv-nayblizhchi-kroki-ministerstva-50069253.html?fbclid=IwAR24-mxVFuDHw8tWfYtYQawfZPgCIhsArqwhXwj0Y4-7dNmV51F5px6Ghrg> [In Ukrainian].

3. Bublyk S. H. Kontseptualni pidkhody do formuvannia innovatsiinoi modeli derzhavnoho upravlinnia nauково-tekhnologichnoiu diialnistiu. URL: <http://academy.gov.ua/ej/ej13/txts/Bublik.pdf> [In Ukrainian].

4. Sidorov G. Tsifrovoy universitet: primeniye tsifrovyykh tekhnologiy v sovremennykh obrazovatelnykh uchrezhdeniyakh. URL: <https://www.itweek.ru/digitalization/article/detail.php?ID=192831> [In Russian].

*Ніколенко Михайло Олександрович
аспірант НДІ правового забезпечення
інноваційного розвитку НАПрН України*

КОРПОРАТИВНЕ УПРАВЛІННЯ ЯК ІНСТИТУЦІЙНЕ СЕРЕДОВИЩЕ ФУНКЦІОНУВАННЯ КОРПОРАТИВНОГО ДОГОВОРУ

У роботі дослідження поняття корпоративного управління з позицій системно-інституційного, процесного, функціонального та об'єктного підходів. Зазначено, що для цілей правових досліджень більш виправданим є застосування вузьких (функціонального та об'єктного) підходів. Надамо визначення корпоративного управління як інституційного середовища функціонування корпоративного договору.

Ключові слова: корпоративне управління, корпоративний договір, корпоративні права.

В работе исследовано понятие корпоративного управления с позиций системно-институционального, процессного, функционального и объектного подходов. Отмечено, что для целей правовых исследований более оправданным является применение узких (функционального и объектного) подходов. Дано определение корпоративного управления как институциональной среды функционирования корпоративного договора.

Ключевые слова: корпоративное управление, корпоративный договор, корпоративные права.